HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מימנעי ולא נסבי לה. הואיל ועולם היא יכולה למאן מפני חרשותה אבל קטנה גבול יש לה וסבר מפייסנא לה כל שעתא עד שיעבור זמן מיאונה: **מאי שנא** (ג) **דאכלה בתרומה.** אם הסיאתה אמה לכהן: **ומאי שנא חרשת.** שלא הסיאה אביה בקטנותה שאין נישואיה גמורין אבל קטנה גבול יש לה וסבר מפייסנא לה כל שעתא עד שיעבור זמן מיאונה: **מאי שנא** (ג) **דאכלה בתרומה.** אם הסיאתה אמה לכהן: **ומאי שנא חרשת.** שלא הסיאה אביה בקטנותה שאין נישואיה גמורין ולא אכלה כדתנן כו' אלמא לא אכלה: **על החרשת שהשיאה אביה.** בקטנותה שיוצאה בגט ואפי' משמגדיל ואין אביה מקבל גיטה מקבלתו היא ויוצאה ואע"ג דקידושיה גמורין הוו וגירושיה בלא דעת הוי גיטא לפי שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה: **ועל קטנה בת ישראל.** יתומה הנישאת ע"פ אמה שאוכלת בתרומה אע"פ שאין נישואיה נישואין גמורים אכלה בתרומה דרבנן כך אוקימנא בהאשה רבה (לעיל דף ג.): **ואילו חרשת לא אכלה.** מדשבקה לחרשת דקעסיק בה ואתי ונקט קטנה ולא קתני ועל החרשת שנישאת מעצמה שאוכלת בתרומה: **גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת.** והאי לאו שיוויא מעליא הוא מה לי פקח בחרשת מה לי חרש בחרשת שניהן אין נשואין ואם זו מותרת אף זו מותרת שהרי לד היתר שלהן אינו אלא משום דלאו בני עונשין נינהו והוו כקטן אוכל נבלות אלא כולה משום גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת הוא דאיכא עליה חיוב מיתה כדאמרי' במסקנא דמילתא ולהכי נקט בריש שמא יאכיל חרש בחרשת ולא נקט שמא יאכיל חרש בפקחת משום דחרש בפקחת לא מיחלף בפקח בחרשת אבל חרשת אשת חרש מיחלפא בחרשת אשת פקח והדר מיחלף חרש בעל פקחת בחרש בעל חרשת אבל קטנה לגדול ליכא למיגזר משום גדולה לקטן דאין לקטן נישואין: **וליכול.** אפי' חרש בפקחת בתרומה דרבנן הא אית לה נשואין מדרבנן: **ומ"ש** (ד) **כו'.** לקמן בעי תרוייהו מנא לן דהא אית לה והא לית לה: **מימנעי ולא נסבי לה.** אבל בקטנה לא מימנעי דאתיא לכלל דיעה: **ממאנת.** לית לה כתובה דהא בעל כרחו נפקא: **שנייה.** מד"ס: **אין לה כתובה.** דרבנן קנסוה כדאמר בש מותרות (לעיל דף פה:): **איילונית.** משום דמקמ טעות הוא: **אבל יוצאה בגט כו'.** מדיוקא דמתני' דקתני ממאנת שמעינן מינה טעמא משום דבעל כרחו נפקא הא הוצאה אית לה אלמא יש כתובה לקטנה: **אין לה עליהם כלום.** דאין להם דעת ואין תנאו הראשון תנאי ואע"ג דתקון רבנן נשואין לחרש לא תקינו לה רבנן כתובה מיניה כדמפרש לקמן יותר ממה שהאיש רוצה ליתן לאשה להנשא: **שרוצה לזוק בנכסיו.** ואע"פ שלא (נשא) תקנו לה חכמים כתובה הרי הוא כתב לה הואיל ורוצה להפסיד ולהיות נזוק מנכסיו תנאו קייס: **הא לא רצה.** דלא כתב לה אין לה מתקנת חכמים: **א"כ.** דבעי למיתב לה כתובה מימנעי ולא נסבי לה: **אין חייבין עליה אשה אלו.** דניחא ספק אשת איש היא ספק היא בו דעת ספק אין בו והבא עליה באשה אלו דולאי אין לו שום קיום מן התורה: **הפורס את שאינו שלו.** ולא זוהו בעל הבית דשליחות נפקא לן (קדושין דף מא:) מאתם גם אתם [במדבר יח] לרבות שלוחכם הלכך מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם: **ועובד כוכבים שפרס את של ישראל אפי' בשאר אינה פרומה.** דבעינן מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. וקתני מיהת חרש אין תרומתו תרומה ומותרת לזר ואי ספק הוא תרומה ויחזור ויתרוס (ד) מיבעי ליה: **הוא דאמר כר' אלעזר.** כלומר מהא לא תסייעיה דגבי תרומה ס"ל לשמואל כר' אלעזר דספק הוא וגבי אשתו אע"ג דספק הוא אינה באשת תלוי דגבי אשת תלוי כתיב אחת מכל מצות ה' (ויקרא ה) וקרינן מצוות דמשמע חדא מתרתי שיש היתר ואיסור לפניו כגון אשתו וא"א עמו בבית וסבור אין שם אלא אשתו ובא על האחת ונבקר נמצאו שתיהן ולא ידע על אי זו בא וכן חלב ושומן לפניו וסבר שתיהן שומן ואכל אחת מהן ולסוף נודע לו שהאחת חלב ולא ידע אי זו אכל דאי ידע מייתי חטאתא (ה) נקבה וכל דהו אפי' בת דנקא והשתא דלא ידע מביא אשם זכר בכסף שקלים אבל הכא שהספק תלוי בחתיכה אחת ספק איסור ספק היתר לא מייתי אשם תלוי. **כוי חייבין על חצנו אשם תלוי.** והא הכא כל הספק תלוי בה: **מ"ט דר"ש.** בשאת חרש: **קלישתא.** דקה. כלומר דעתו מועטת שאין מחודד להבין כשאר בני אדם ומיהו מספקא ליה אי דעתא לילותא היא אותה קלת הדעת שיש לו אם לילה היא ובמה שהוא נותן דעתו ועושה דבר ולאי כוונתו כוונה אי

ואילו חרשת לא אכלה. וא"ת מנלן אי משום דנקט קטנה דלמא כ"ש חרשת שלא תבא לכלל גדולה ואי הוה נקיט חרשת אכלה ה"א דקטנה לא אכלה כיון שבאה לכלל נישואין וי"ל דדייק מדלא תנא חרשת בהדי קטנה: **שמא יאכיל חרש בפקחת.** אבל משום שמא יאכיל קטן בגדולה לא גזרינן שלא תאכל קטנה בתרומה דמשום זמן מועט לא גזרינן שהרי כשיגדיל ויבעול יהיו קידושין דאורייתא ובירושלמי מפרש בקטנה לא גזרינן משום חינא שיהיו הכל קופצין עליה לישאנה ושמא בחרשת לא שייך האי טעמא משום דחרשותה גרמה לה ובקונ' פי' בהניזקין (גיטין ד' נה. ד"ה בפקחת) דלא גזרינן אטו קטן נשואין כדאמר גדולה ומילתא דלא שכיחא היא ואין גרלה הא משיאן סמוך לפירקן מעליותא היא כדפי' לעיל (דף סב: ד"ה סמוך):

דלמא אתי לאוכלה בתרומה דאורייתא. אבל בקטנה דלא אכלה אלא בתרומה דרבנן כדאמר בהאשה רבה (לעיל דף ג. ושם) לא גזרו אטו דאורייתא (ה) כיון שתגיע לכלל גדלות:

דאם כן מימנעי ולא נסבי לה. ואי משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה לא משו חכמים לכך: **מאן** חכים למיעבד הכי. דוקא במטלטלי תנן בהניזקין (גיטין דף נט.) חרש רומז וגרמז אבל במקרקעי לא ומה שמעבד בכתובה מקרקעי משום שהיה לו אפוטרופוס וגם זכין לאדם שלא בפניו. ר"י: יתה

מסורת הש"ס

(ג) [גיטין נה: עדיות פ"ז מ"ט], (ד) ב"מ סז. כתובות ק:, (ה) [כתובות פו. גיטין מט:], (ד) שבת קנג. תרומות פ"ז מ"ג, (ה) [שבת קנג.], (ו) ל"ל סברא ליה. יעב"ץ, (ז) כריתות יח: [יח. ע"ש דאיתא רבי אליעזר וע"ש תו' יח. ד"ה בתון], (ח) [כריתות כב ב],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולו לקיימן יש להם כתובה מנה ופקח וכו': (ב) שם (מפני שרלה לזוק בנכסיו). תא"מ וכ"ב ס"א מפני שרצה לזון מנכסיו: (ג) רש"י ד"ה מאי שנא קטנה דאכלה: (ד) ד"ה ועכו"ם שמרס וכו' מיבעי ליה. נ"ב ע' פרק האשה דף פט: (ה) תוס' ד"ה דלמא וכו' כיון שתגיע. נ"ב תוס' פירסו כאן לפי סברתם הנ"ל דלא גזרינן שמא יאכיל קטן משום דזמן מועט לא גזרינן ה"ה כאן בקטנה לא גזרינן משום זמן מועט אבל בגיטין דף נ"ה דשם פרש"י אבל קטן לא גזרינן משום דלית ליה נשואין מוכח דס"ל לרש"י דמשום זמן מועט נמי גזרינן ע"כ הוכרחו התוספות התם לפרש הא דלא גזרינן בקטנה דלף אם תאכל בתרומה דאורייתא קטנה היא כן נראה לפענ"ד:

מוסף רש"י

על החרשת שהשיאה אביה. רבותא נקט דאע"ג דקבל אביה קידושין בידה כשהיא קטנה, והואיל לה אשת איש גמורה, אפילו הכי יוצאה בגט ומקבלת את גיטה, ואע"ג דלית בה דעתא, דאשה כי נפקא בעל כרחה נפקא ואין מתרלית בגירושין ואפילו הכי נפקא הלכך לא בעינן דעתא (גיטין נה.). **הממאנת.** קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה, אמרו חכמים יכולה למאן, דמן התורה אין מעשה קטנה כלום ואמה אינה זוכה בה לקדשה ורבנן הוא דתקון נשואין ליתומים שלא יהנהו בה מנהג הפקר ושמרינה בעלה והם אמרו לסגי לה במיאון (ב"מ סז.). **והשנייה.** שניות לעניות שגזרו חכמים בפ' שני דיבמות (שם). **והאיילונית.** דוכרנית דלא ילדה, לשון אל (שם). אין להן כתובה. ממתנת משום דמעלמה יוצאה (כתובות ק:) ואף מה שהכניסה לו בנדוניתה ומאתן בכתובתה, וכל שכן מאתים שמיקנו לאשה, משום דבעל כרחה נפקא (ב"מ סז.), שניה קנסא דרבנן הוא כדאמרינן בפרק יש מותרות (לעיל פה:) מפני שהיא מרגילתו לנשאה, שאינה מפסדת כלום בנשואין שאינה נפסלת בהן וולדה כשר, אילמלא משום דמקמ טעות הוא (כתובות ק:). **חרש שוטה וקטן.** דכתיב אשר ידבנו לבו, שיש לו לב להתנדב, בהש"ס ירושלמי (שבת קנג:). **והתורם את שאינו שלו.** בלא רשות, דכתיב תבואת זרעך (שם). **אפילו ברשות ישראל.** דשליחות מהיכא אתרבי מבן תרימו גם אתם, גם לרבות שלוחכם, ומה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית (שם). **תרומת חרש**

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ו מהלכות תרומות הלכה ג:
יז ב ג מיי' שם הלכה ד ועיי' בכ"מ:
יח ד מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קטז סעיף ה:
יט ה מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ד:
כ ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
כא ז מיי' שם ופי"א שם הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ו וסימן סז סעיף ד:
כב ח מיי' פי"א מהל' אישות הל' ו סמג שם טוש"ע שם סעיף י:
כג ט מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעי' ט:
כד י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
כה כ מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ב ג:
כו ל מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכה ב סמג עשין קלד טוש"ע יו"ד סימן שלא סעיף ג:
כז מ נ מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ב ג:

לא תצא לחולין. והואיל תרומה נאסור לזרים ויחזור ויתרוס הפקח אחרת, מפני שהוא ספק. אי דעת עלותא היא אי לא (שם). כוי. ספק בהמה ספק מיה, חייבין על חלבו אשם תלוי. אף על גב דליכא תחיכה אחת משתי תחיכות, אם אכל חלבו בשוגג קסבור מיה הוא (כריתות יז:).